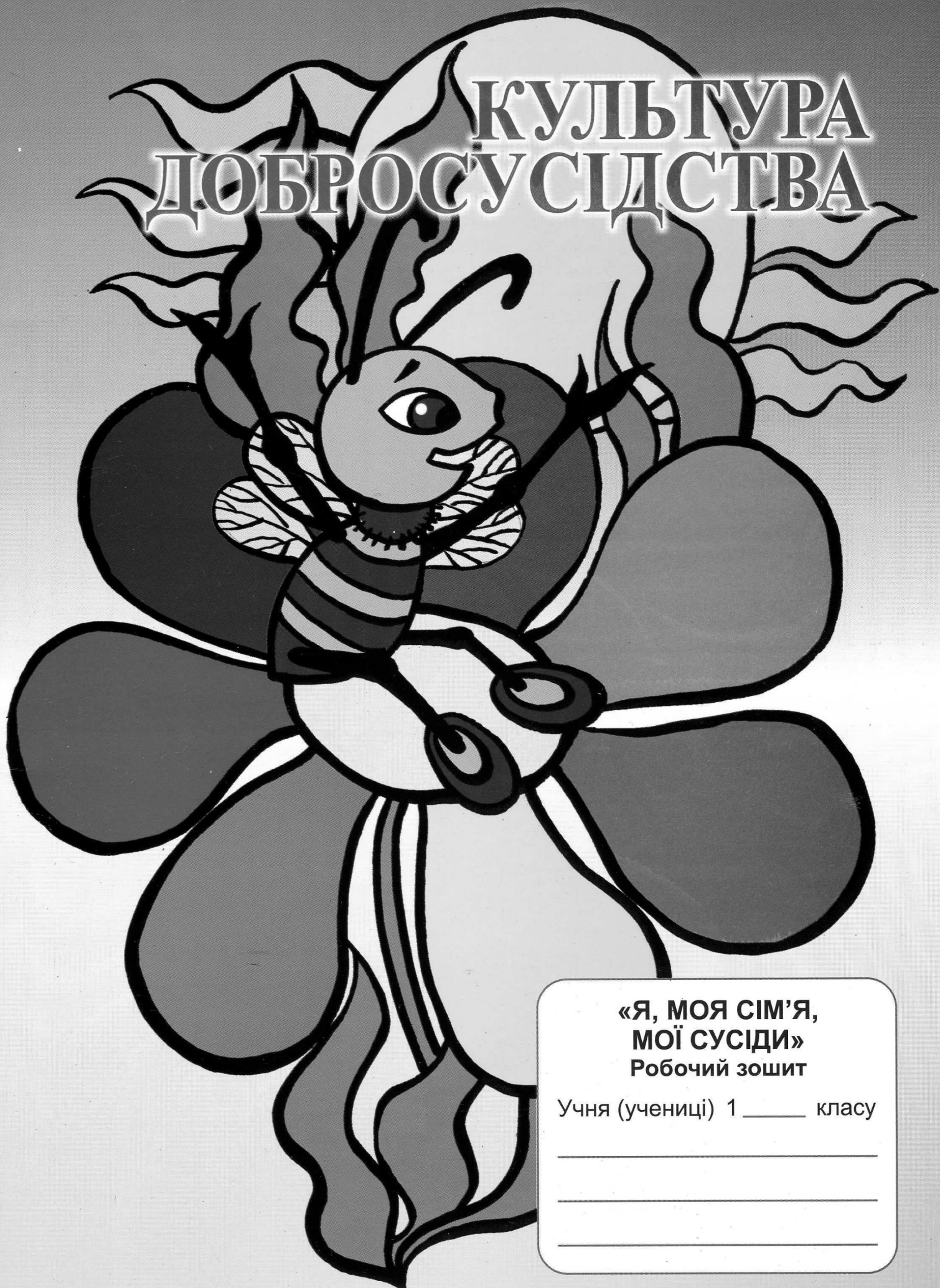

КУЛЬТУРА ДОБРОСУСІДСТВА

**«Я, МОЯ СІМ'Я,
МОЇ СУСІДИ»**
Робочий зошит

Учня (учениці) 1 _____ класу

Робочий зошит для 1-го класу до програми «Я, моя сім'я, мої сусіди» спецкурсу «Культура добросусідства» розроблений у 2007-2009 рр. і адаптований у 2015 р. в рамках проекту Інформаційно-дослідного центру «Інтеграція і розвиток» за участю спеціалістів Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка та КНЗКОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».

Робочий зошит створений відповідно до програми 1-го класу курсу «Культура добросусідства», яка була схвалена до використання в навчальних закладах України (лист ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» Міністерства освіти і науки України №14.1/12-Г-436 від 30.07.2013 р.) й надрукований для апробації в ЗНЗ м. Києва та Київської області

Авторський колектив:

Араджионі Маргарита Анатоліївна, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, методист вищої категорії (до квітня 2015 р.) Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України;

Боярчук Ольга Іллівна, завідувач навчально-методичного кабінету виховної роботи та позашкільної освіти КНЗКОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Кравцова Людмила Фадеївна, старший викладач кафедри педагогіки Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти (до 2009 р.);

Кравчук Лариса Володимирівна, завідувач науково-методичного центру дошкільної та початкової освіти Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;

Микитюк Людмила Володимирівна, методист навчально-методичного кабінету виховної роботи та позашкільної освіти КНЗКОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».

Особлива подяка за надані матеріали і консультації:

К. В. Алмазниковій, С. С. Араджионі, І. В. Бруновій-Калисецькій, В. М. Гудимі, Р. І. Євтушенко, Т. М. Захаровій, Д. А. Кононенку, О. В. Кочерзі, В. В. Михайловій, Л. В. Наумовій, В. І. Неупокоевій, Л. В. Огурцовій, Н. Ю. Опенко, О. В. Поляковій, Т. В. Савченко, Г. Слюсар, О. К. Смирнову, Н. В. Захаровій, Е. Ш. Сулеймановій, О. Г. Тимохіній, Н. А. Умерову, С. В. Ягуповій.

Рецензенти:

Белаш Ірина Василівна, учитель-методист, керівник МО вчителів початкової школи Печерської гімназії №75 Печерського району міста Києва;

Горпенко Людмила Миколаївна, кандидат педагогічних наук, методист з початкового навчання НМЦ управління освіти Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації.

К-90 **Культура добросусідства «Я, моя сім'я, мої сусіди»:** робочий зошит для 1-го класу загальноосвітніх шкіл м. Києва й Київської області / автори-укладачі: М. А. Араджионі, О. І. Боярчук, Л. Ф. Кравцова, Л. В. Кравчук, Л. В. Микитюк. – Київ: ЧП «Золоті Ворота», 2015. – 80 + IV с.: іл. – білорус., кримськотатар., рос., укр.

ISBN 978-966-2246-81-0

Робочий зошит створений відповідно до програми «Я, моя сім'я, мої сусіди» спеціального курсу «Культура добросусідства». Він призначений для ознайомлення школярів та їх батьків із рідним краєм, ментальними, мовними, релігійними, етнокультурними особливостями людей, які мешкають на Київщині, для проведення системної виховної роботи, формування соціальних компетентностей, навичок конструктивної комунікації й успішної взаємодії у колективі. Зошит може бути використаний також як методичний посібник і хрестоматія для організації роботи учнів початкової школи на уроці, у позакласній роботі та вдома.

ББК 74.200.50 (4Укр-4Киї)

© Араджионі М. А., Кравчук Л. В., укладання, 2015
© ІДЦ «Інтеграція і розвиток», макет, 2015

ISBN 978-966-2246-81-0

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Баштенко Т. Мій родовід [Електронний ресурс] / Т. Баштенко // Моя Батьківщина: Україна очима дітей. – Режим доступу: http://www.ukraine.pedagog.org.ua/databank/item_949.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. й голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ: Ірпінськ: Перун, 2009. – 1736 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/ru/Search/uk-uk?searchMode=Interpretations&fromSlovyk=1>.
4. Верховень В. Кольорові міста [Електронний ресурс] / В. Верховень // Пізнайко. – Режим доступу: <http://posnayko.com.ua/reader/knizhnaya-polka/stihotvoreniya-ob-ukraine/kolyorovi-mista-589.html>.
5. Вірші про літо [Електронний ресурс] // Дошколянок. – Режим доступу: <http://doshkolenok.kiev.ua/skazki-legendy/437-virshi-pro-lito.html>.
6. Генератор кросвордів [Електронний ресурс] // Конструктор кросвордів. – Режим доступу: <http://onlinetestpad.com/ua-ua/Main/CrosswordGenerator.aspx>.
7. Генератор ребусів [Електронний ресурс] // Ребуси українською. – Режим доступу: <http://rebus1.com/ua/index.php?item=guestbook>.
8. Дитячі загадки про все на світі [Електронний ресурс] // Мама-тато. – Режим доступу: <http://www.mama-tato.com.ua/article/a-438.html>.
9. Золотий колосок [Текст]: збірка фольклорних і літературних творів для роботи із дітьми у дошкільних закладах / упор. Н. Я. Дзюбишина-Мельник. – Київ: Освіта, 1994. – 623 с.
10. Ковальчук Н. О. Усі уроки літературного читання. 2 клас / Н. О. Ковальчук, Л. І. Настенко, А. О. Рудакова. – Харків: Основа, 2013. – 367 с.
11. Котигорошко [Електронний ресурс] // Казки про Вашу дитину. – Режим доступу: <http://moiskazki.com/tales/narodnyeskazki/ukrainskie/170-kotigoroshko.html>.
12. Красоткіна Н. Свято рідної мови [Електронний ресурс] / Н. Красоткіна. – Режим доступу: <http://krasotkina.com/conte>.
13. Культура добросусідства «Я, моя семья, мои соседи»: рабочая тетрадь для 1-го класса общеобразовательных школ Автономной Республики Крым / [авторы-сост.: М. А. Араджиони, Л. Ф. Кравцова, Э. В. Алмазникова, Н. Ю. Опенко]. – Сімферополь: АнтикВА, 2007. – 80 с. + IV с. ил.
14. Мельников В. Вірші, проза, аналітика, огляди [Електронний ресурс] / В. Мельников // Поетичні майстерні. – Режим доступу: <http://maysterni.com/user.php?id=2934&t=1&rub=749&sf=1>.
15. Мій краю рідний: збірник художніх творів про природу. – Київ: Радянська школа, 1986. – 186 с.
16. Ниточка: гра [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>.
17. Орлов В. Чарівна парасолька [Текст] / В. Орлова; пер. з рос. О. Г. Тимохіної. – Донецьк: Стакер, 1998. – 320 с.
18. Орлов В. 300 забавок, віршів, головоломок [Текст] / В. Орлова; пер. з рос. О. Г. Тимохіної. – Донецьк: Стакер, 1999. – 320 с.
19. Поетика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poetyka.uazone.net>.
20. Пословицы и поговорки народов мира / [сост. М. П. Филиппенко]. – Москва: АСТ. Хранитель; СПб.: Сова, 2008. – 381 с.
21. Пригара М. А. Т. 1: вірші та казки [Текст] / М. А. Пригара; худож. С. Караффи-Корбут. – Київ: Веселка, 1978. – 175 с.
22. Происхождение фамилии Киян [Електронний ресурс] // Территория родственных. – Режим доступу: <http://arg.familyspace.ru/catalog/Kiyan>.
23. Рибальченко І. М. Взаємодія з батьками / І. М. Рибальченко. – Харків: «Основа», 2007. – 208 с.
24. Рибальченко І. М. Супутник класного керівника. 1 – 4 класи / І. М. Рибальченко – Х.: Вид. група «Основа»: Тріада+, 2007. – 176 с.
25. Скарбниця народної мудрості / [упоряд. Т. М. Панасенко]. – Харків: Фоліо, 2009. – 286 с.
26. Традиційні страви [Електронний ресурс] // Українські традиції. – Режим доступу: <http://traditions.org.ua/kukhnia/tradytsiini-stravy/113-borshch>.
27. Турчина Ю. Загадки та лічилки [Електронний ресурс] / Ю. Турчинова // Світ дитини. – Режим доступу: <http://www.abetka-logopedka.org/zagadki.htm>.
28. Україно, мене моя! Сповідь: поезії, писанки ... [Текст]: збірник / упоряд., приміт. О. Є. Шевченка; передм. Я. П. Гояна, мал. та післямова Е. В. Біняшевського. – Київ: Веселка, 1993. – 327 с.
29. Український декламатор [Текст]: збірка віршів для української молоді / упоряд. Н. Зінкевич, О. Зінкевич. – Київ: Смолоскип, 2006. – 400 с.
30. Український слово спів [Текст]: посібник-хрестоматія / упоряд.: О. П. Долинна, О. В. Низковська, В. І. Осадча [та ін.]. – Київ: АВДІ, 2007. – 376 с.
31. Умеров Н. Золота осінь [Текст]: вірші і казки / Н. Умеров пер. укр. мовою Д. Кононенка й О. Тимохіної. – Сімферополь: Кримнавчдержпедвидав, 2006. – 128 с.
32. Умеров Н. Моя Батьківщино. [Текст]: вірші / Н. Умерова; переклад українською мовою О. Г. Тимохіної. – Сімферополь: ДОЛЯ, 2002. – 128 с.
33. Я – Київщини гордість і надія! / [ред. кол.: Т. Л. Подашевська та ін.]. – Біла Церква: КОІПОПК, 2011. – 136 с.
34. 500 українських народних пісень [Текст] / упор.: Л. С. Моїсєєнкова, П. М. Марциновський. – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2005. – 480 с.

Навчальний посібник Культура добросусідства: Я моя сім'я, мої сусіди Робочий зошит 1 клас (українською мовою)

Автори-укладачі видання: М. А. Араджионі, О. І. Боярчук, Л. Ф. Кравцова, Л. В. Кравчук, Л. В. Микитюк.
Художники: І. С. Сіновкіна, І. А. Наумова, В. Ф. Скорупська, Г. В. Майорова. Дизайн: М. Г. Козлова.

Редактори: В. Т. Бекірова, О. І. Боярчук, Л. В. Кравчук, Л. В. Микитюк.

Коректор: Н. М. Овчарук.

Підписано до друку: 15.06.2015 р. Формат: 60х84^{1/8}. Папір офсетний.

Друк офсетний. Гарнітура Arial. Ум. друк. арк. 9,76. Наклад: 1000 прим. Зам. №

Видавництво «Золоті Ворота»

Свідотцтво ДК № 3313 от 12.11.2008 г. 01014 м. Київ, вул. Бастіона 15, кв 6

Надруковано в типографії ФОП Ніколаєнко

08292 Київська обл., м. Буча, вул. Склозаводська, 4